

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Sovuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

illo continetur: Sed creatura continentur in Deo ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscuntur sicut effectus in causa: Sed cognitio omnium effectuum in aliqua causa, ex vi cognitionis illius, est causae comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita, est divinae essentiae comprehensio. Minorem subsumptam sic probat S. Doctor. Quanto perfectius cognoscitur causa, tanto plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alicujus causae cognosci ex vi cognitionis causae, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causae perfecta omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

30. Rationem hanc D. Thomae variis instantiis, veluti quibusdam nebulis, obscurare nititur Scotus in 3. dist. 14. quaest. 2. sed illas Capreolus, Cajetanus, & Ferrariensis, facile depellunt, unde in his immorari non expedit. Recentiores etiam aliquas excogitarunt solutiones, ut vim ejus eluderent. Quidam enim dicunt, cognitionem omnium effectuum in divina essentia cognita, ad summum exigere vel arguere comprehensionem divinae omnipotentiae, non autem divinae essentiae. Alij respondent non comprehendere etiam divinam omnipotentiam per cognitionem omnium creaturarum in illa, quia cognita divina omnipotentia sub omni connexione ad creaturas, adhuc restat cognoscenda secundum connexionem identitatis quam habet cum ceteris attributis. Alij asserunt ex cognitione omnium possibilium in divina omnipotentia, non colligi ejus comprehensionem, quia omnium possibilium collectio non est adaequatus terminus cognoscibilitatis omnipotentiae, cum etiam creaturae repugnantes in omnipotentia possint cognosci. Aliorum denique solutio est, cognitionem omnium possibilium in divina essentia, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam, quam intellectui humano Christi non repugnare existimant.

31. Verum haec frivola sunt, & facile possunt depelli. Primum quidem, tum quia non stat rei virtutem comprehendere, & non comprehendere essentiam: Ergo si ex cognitione omnium possibilium colligitur omnipotentiae comprehensio, ex illa etiam inferretur comprehensio divinae essentiae. Tum etiam, quia sicut divina essentia est infinita, ita etiam divina virtus & potentia: Sed intellectus creatus non potest comprehendere essentiam divinam, ratione infinitatis: Ergo nec divinam virtutem seu potentiam. Quo discursu utitur S. Doctor quaest. 20. de verit. art. 5. in secundo argumento *sed contra*, & 3. contra Gent. cap. 56. ratione 3.

32. Secundum etiam futile est, nam videns in Dei omnipotentia creaturas posibles, illam intuitivè cognoscit: Sed implicat intuitivè cognosci Dei omnipotentiam, non cognita connexione quam habet cum ceteris attributis, cum identificetur realiter cum illis: Ergo repugnat cognosci creaturas posibles in Dei omnipotentia tanquam in causa, nisi cognoscatur connexio quam habet cum ceteris attributis.

33. Non valet etiam tertia solutio: Non stat enim omnia possiblea cognosci, & impossiblea latere: Ergo ex non cognitione impossibileum, omnibus possibleibus cognitis, divinae omnipotentiae comprehensio negari nequit. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur, Impossibilea non pos-

A sunt in seipsis cognosci, nec etiam in divina omnipotentia, sed solum cognosci possunt ratione ipsorum possibileum, sicut mala per bona creata, & negationes per formas oppositas cognosci a Deo docet D. Thomas 1. p. quaest. 14. art. 9. & 10. Ergo omnibus possibleibus cognitis comprehensive, non possunt impossiblea latere.

Ultima demum solutio, quae apud Recentiores frequentior est, facile potest refelli, nam licet cognitio omnium creaturarum in verbo, solum dicat explicitè & formaliter infinitam extensionem, illativè tamen & virtualiter, infert infinitam intensionem, subindeque comprehensionem intensivam divinae essentiae & omnipotentiae: quia non potest penetrari virtus infinita, & infinite participabilis, sine infinita claritate & intensione, cum haec sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quo virtus illa infinita participabilis est; tantò siquidem majus seu intensius lumen gloriae requiritur, quanto plures creaturae posibles in divina omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhaustiendam & penetrandam infinitam rerum possibileum quae in Dei essentia & potentia latent collectionem, lumen gloriae infinite intensum requiritur. Quo discursu utitur S. Thomas 1. p. qu. 12. art. 7. ad probandum Deum non posse comprehendere ab intellectu creato, lumine gloriae perfuso. *Intrañum* (inquit) *intellectus creatus divinam essentiam perfectius vel minus perfecte cognoscit, in quantum majori vel minori lumine gloriae perfunditur: cum igitur lumen gloriae creatum, in quocunque intellectu creato receptum, non possit esse infinitum, impossibile est quod aliquis intellectus creatus Deum infinite cognoscat, unde impossibile est quod Deum comprehendat.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

PLures ac difficiles contra nostram conclusionem, & rationem D. Thomae, fieri possunt instantiae, quas ad majorem claritatem & brevitatem, sequenti objectione proponemus & concludemus.

D Objicies ergo: Si Christus per scientiam beatam omnes creaturas posibles in Dei essentia & omnipotentia non cognosceret, maxime quia intellectus creatus animae Christi, Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderet, quod est impossibile: Sed ex cognitione omnium possibileum in verbo, non inferretur comprehensio divinae essentiae & omnipotentiae: Ergo praecipuum nostrae conclusionis fundamentum corrumpitur. Major ex supra dictis patet, Minor verò in qua est difficultas, ostenditur primò. Angelus inferior non comprehendit superiorem, ut docuimus in Tractatu de Angelis, & tamen Angelus inferior cognoscit omnia naturalia quae in Angelo superiori virtualiter continentur, alias posset de naturalibus à superiori illuminari, contra D. Thomam 1. p. quaest. 109. art. 3. ad 2. ubi asserit de his quae pertinent ad ordinem naturalem, unum Angelum non illuminare alterum, sed tantum de his quae supra naturam sunt: Ergo ex cognitione eorum quae in aliquo virtualiter continentur, non sequitur illius comprehensio, & consequenter licet Christus omnia possiblea in Dei omnipotentia cognosceret, non propterea tamen illam comprehenderet.

Secundò, Ex cognitione eorum quae Deo con-

veniunt formaliter, in divina essentia cognita, non sequitur comprehensio illius, alias quilibet beatus Deum comprehenderet, cum in divina essentia cognita, relationes, & attributa, & alia quæ Deo formaliter competunt, perfecte cognoscat: Ergo similiter ex cognitione omnium possibilem quæ in divina omnipotentia continentur eminenter, non sequitur illius comprehensio. Antecedens patet, Consequentia verò probatur. Quando duo alicui insunt ordinatè, si ex cognitione primi non inferitur comprehensio ejus, nec colligitur ex secundi cognitione: Sed convenientia formaliter Deo, sunt ratio convenientiæ illorum quæ in ipso sunt eminenter: Ergo si ex cognitione omnium convenientium formaliter, Dei comprehensio non sequitur, illa non potest inferri ex omnium possibilem cognitione quæ in Deo sunt eminenter.

37. Tertiò, Quidquid Deus potest facere est minus quam ipse Deus, subindeque facilis potest ab anima Christi cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur ab anima Christi, absque eo quod ab ipsa comprehendatur: Ergo à fortiori tota collectio rerum possibilem in divina essentia cognosci poterit, absque ejus comprehensione, & sic ex comprehensione omnium possibilem in verbo, non sequitur ejus comprehensio.

38. Quartò, Cognoscens unum effectum in verbo, non comprehendit divinam omnipotentiam, quatenus est causa illius: Ergo cognoscens omnia possiblem in verbo, non comprehendit omnipotentiam divinam, ut est causa omnium possibilem, ac proinde ex cognitione omnium possibilem in verbo, non rectè inferitur comprehensio omnipotentia divinæ.

39. Denique, possunt omnia possiblem in verbo cognosci majori & minori claritate: Sed cognita claritate minori, non comprehenduntur, cum comprehensio perfectissimum cognoscendi modum importet: Ergo possunt omnia possiblem in verbo cognosci, absque ejus comprehensione. Minor patet, Major verò probatur: Tum quia singula possiblem possunt cognosci cognitionibus inæqualis claritatis: Ergo & omnia collectivè. Tum etiam, quia omnia quæ continentur virtualiter in Gabriele v. g. minori claritate cognoscuntur ab ipso, quam ab Angelo supremo, & minori ab hoc quam à Deo: Ergo pariter omnia in omnipotentia contenta, collectivè sumpta, terminare possunt cognitiones in claritate inæquales.

40. Hæ instantiæ licet difficiles appareant, ex fundamentis tamen supra statutis facile dilui possunt. Unde ad objectionem respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequentem: Ex cognitione illorum quæ in aliquo virtualiter continentur, non sequitur ipsius comprehensio, si illa cognoscantur in ipso, & ex vi cognitionis illius, nego. Si cognoscantur in seipsis, & independenter ab alio prius cognito, concedo. Licet ergo Angelus inferior omnia ad ordinem naturæ spectantia, quæ in virtute Angeli superioris continentur, cognoscat, ipsum tamen non comprehendit, quia ea non cognoscit in ipso, & ex ipso, seu ex vi cognitionis ad superiorem Angelum terminatæ, sed immediatè in seipsis per species à Deo infusas, ut docet S. Thomas 1. p. quæst. 56. art. 2. Anima verò Christi, si omnia possiblem in verbo cognosceret, in essentia & omnipotentia divina ut in causa, & ex vi cognitionis

illius, ea videret, & sic illam comprehenderet.

Ad secundam distinguo Majorem: Ex cognitione comprehensiva illorum quæ Deo conveniunt formaliter, non sequitur comprehensio illius, nego Majorem. Ex cognitione tantum quidditativa illorum, concedo Majorem, & concessâ Minori, nego Consequentiam: quia omnia quæ in Deo eminenter continentur, non possunt cognosci quidditative, & non comprehensive, & consequenter nisi divina virtus comprehendatur: illa verò quæ formaliter competunt Deo, nimirum attributa, possunt in divina essentia cognosci quidditative, & non comprehensive; & ideò ex cognitione omnium attributorum in divina essentia cognita, non sequitur divinæ essentia comprehensio, bene tamen ex omnium possibilem cognitione in divina omnipotentia, ipsius comprehensio colligitur.

Dices: Ideò quæ Deo formaliter insunt, posse cognosci quidditative & non comprehensive, quia possunt modo finito cognosci: Sed ea pariter quæ in Deo eminenter continentur, possunt cognosci modo finito: Ergo possunt etiam quidditative & non comprehensive cognosci. Probat Minor: Ideò non possunt modo finito cognosci, quia cognoscuntur in Deo tanquam in causa, ac proinde illorum omnium cognitio dependet ex modo adæquato cognitionis: At hæc ratio obstat nequit: Ergo &c. Probat Minor: Etiam perfectiones attributales Dei cognoscuntur in divina essentia, ut in sui causa virtuali, & tamen possunt omnes cognosci in divina essentia, cognita modo finito, & ipsi non adæquato: Ergo quamvis possiblem cognoscantur in divina essentia, ut causa, poterunt omnia cognosci in divina essentia, cognita modo finito, & ipsi non adæquato.

Respondeo negando Minorem, ad cujus probationem, nego etiam Minorem. Ad probationem verò illius, nego consequentiam & paritatem. Ratio autem discriminis traditur à Cajetano 1. part. quæst. 12. art. 8. ad 1. Scoti, sumiturque ex D. Thoma quæst. 20. de verit. art. 5. in corp. Ea enim quæ alicui formaliter competunt, illo viso, statim cognoscuntur, quia sunt de apparentibus manifestè: unde sicut visio causæ, modum intensivum cognitionis non petit, sed solum cognitionis substantiam; ita quæ formaliter causæ insunt, non modum, sed substantiam cognitionis causæ sequuntur; & idcirco possunt & debent, omnia quæ formaliter Deo insunt, visâ illius essentia, quantumvis debili & finito modo, cognosci. Illa autem quæ eminenter continentur in Deo, non apparent manifestè, sed latent in causa, & ideò non cognoscuntur ex vi substantia cognitionis causæ, sed sequuntur modum intensivum & penetrativum cognitionis causæ; subindeque ut omnia cognoscantur in illa, necessarium est cognitionem adæquari causæ in modo, esseque illius comprehensionem.

Ad tertiam dicendum quod licet omnium possibilem cognitio extra verbum, foret quid minus quam ipse Deus ut cognoscibilis; omnium tamen possibilem collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus quam Deus ipse in ratione intelligibilis, quia prout sic ipse Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur.

Ad quartam, concessio Antecedente, nego Consequentiam, quia unus effectus possibilis non est terminus adæquatus omnipotentia; omnia verò

E E e iij

possibilia terminativè adæquant omnipotentiam: virtus autem causæ non comprehenditur, nisi in illa adæquatus terminus cognoscatur: unde licet ex cognitione unius possibilis non possit inferri comprehensio divinæ omnipotentiae, bene tamen ex cognitione omnium possibilem.

46. Ad ultimam, nego Majorem, ad cujus primam probationem, concesso Antecedente, nego consequentiam & paritatem: Ratio autem discriminis est, quia singuli effectus possibiles possunt in divina essentia cognosci secundum plures & pauciores rationes, & consequenter ex majori & minori divinæ essentiae penetratione; nam quò magis Dei essentia penetratur, eò plures effectus vel rationes effectuum cognoscuntur in illa: cognitio autem omnibus possibilibus collectivè, non restant plures rationes in effectibus cognoscibiles, subindeque nec divina essentia remanet amplius penetrabilis, nec perfectiori cognitione visibilis.

Ad secundam probationem Majoris, concesso Antecedente, nego Consequentiam: nam omnes effectus in Gabriele verbi gratià virtualiter contenti, ad adæquatam sui cognitionem in ipso Gabriele ut in causa, non petunt nisi claritatem, perfectionemque cognitionis, à cognoscibilitate Gabrielis requisitam; & quia hæc suprema non est, sed potest major claritas dari, & de facto datur in cognitione Dei, & Angeli superioris, consequens fit ut omnes effectus in illo contenti ut in causa, possint cognitionibus inæqualis claritatis cognosci: omnes autem divinæ omnipotentiae effectus, petunt ad sui cognitionem in divina omnipotentia, claritatem, efficaciam, & perfectionem, à cognoscibilitate omnipotentiae requisitam, quæ major dari non potest, & ideo non possunt collectivè sumpti, cognitionibus inæqualis claritatis & perfectionis cognosci.

ARTICVLVS III.

An beata Christi scientia, ad omnia præsentia, præterita, & futura se extendat?

§. I.

Relatis sententiis conclusio affirmativa statuitur.

47. **A**rticulo præcedenti ostensum est, scientiam Christi beatam, ad omnia possibilia quæ in Dei potentia infinita latent non se extendere, subindeque non ferri ad omnia quæ continentur in scientia Dei, quam Theologi simplicis notitiæ seu intelligentiæ vocant. Sed adhuc discutiendum restat, an saltem Christus per scientiam beatam omnia præsentia, præterita, & futura videat, eaque omnia objecta attingat, quæ à Deo per scientiam visionis cognoscuntur. Id enim negant plures ex antiquis Theologis, ut Henricus, Scotus, Gabriel, Ricardus, Marfilus, Paludanus, & alij, quos refert & sequitur Salas 1. 2. quæst. 3. Tract. 2. disp. 4. ubi ait sententiam istam se probabiliorē putaturum, nisi autoritas Angelici Doctoris in contrarium obstarēt. Illam etiam aliqui Recentiores sequuntur. Sed affirmans sententia, non solum apud domesticos, sed etiam apud extraneos communis est, eamque adeo certam existimat Vazquez hic disp. 51. cap. 2. ut eam esse certa fide tenendam asserat. Sed quidquid sit de hac censura, quæ nimis videtur rigida,

48. Dico, scientia Christi beata, ad omnia præsen-

tia, præterita, & futura, se extendit. Ita D. Thomas hic art. 2. in corp. ubi ait quod *anima Christi in verbo cognoscit omnia existentia secundum quodcumque tempus*: id est quæ sunt, fuerunt, vel erunt. Et in resp. ad 2. asserit quod *anima Christi scit omnia quæ Deus in seipso cognoscit per scientiam visionis, non tamen omnia quæ Deus in seipso cognoscit per scientiam simplicis intelligentiæ, & ita plura scit Deus in seipso, quàm anima Christi*. At Deus per scientiam simplicis intelligentiæ, omnia possibilia quæ in sua latent omnipotentia, in seipso ut in causa cognoscit: per scientiam autem visionis, quæ sunt, fuerunt, vel erunt, ut præsentia in sua æternitate intuetur, ut in Tractatu de scientia Dei fusè declaravimus: Ergo licet scientia Christi beata, omnia possibilia non attingat, ad omnia tamen præsentia, præterita, & futura se extendit.

Ratio etiam quam S. Doctor in corpore ejusdem articuli insinuat, id suadet: Etenim omnes beati cognoscunt in divina essentia per beatificam visionem omnia ad suum statum spectantia: Sed ad Christi, etiam ut hominis, statum pertinent res omnes præsentēs, præteritæ, & futuræ: Ergo scientia Christi beata ad illa omnia se extendit. Major in Tractatu de visione beatificæ probata est, tum ex Concilio Senonensi, asserente beatis in divinitatis speculo innotescere quidquid illorum interfit. Tum ex eo quod de ratione beatitudinis est omne rationabile beatorum desiderium satiare, subindeque desiderium illud quod habent sciendi quidquid pertinet ad proprium statum. Minor verò est certa, nam Christus secundum quod homo, est dominus omnium rerum, juxta illud Marth. ultimo, *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra*. Et Psalm. 8. *Omnia subieci sub pedibus ejus*. Et Joan. 13. *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus*. Est etiam creaturarum rationalium iudex, ut constat ex illo Joan. 5. *Pater non judicat quemquam, sed omne judicium dedit Filio*. Ergo ad ipsum, ratione dominij, & judicariæ potestatis, pertinent omnes rationales creaturæ, omnesque illarum volitiones & cogitationes præsentēs, præteritæ, vel futuræ.

Dices, quod licet cogitationes omnes hominum, quæ finale judicium præcedunt, pertineant ad Christum ut iudicem, non tamen illæ quæ finale judicium sequuntur, cum pro illis nec præmium nec pœnam sint accepturi; ac proinde ex eo quod omnia ad Christum spectantia, ab ipso per scientiam beatam, seu beatificam visionem cognoscantur, non sequitur ipsum per talem scientiam omnes actus futuros creaturarum rationalium agnoscere.

Sed contra primò: Cogitationes beatorum & damnatorum quas post finale judicium habebunt, pertinent ad illorum præmium vel pœnam accidentalem: Sed ad iudicem spectant non solum actiones illæ quæ præmium aut pœnam merentur, sed etiam illæ quæ dantur in præmium, vel in pœnam: Ergo cogitationes quas beati & damnati post finale judicium elicient, ad Christum ut iudicem spectant.

Secundò, Esto cogitationes illæ ad Christum ut iudicem non spectarent, ad ipsum tamen ut supremum omnium dominum non possunt non pertinere, cum Christo ut homini, ratione supremi dominij quod à Patre in omnes creaturas accepit, omnia sive quæ in celis, sive quæ in terra, sive quæ in inferno existunt, perfectissimè subiecta sint.